

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Камінчук М.В.

вихователь II категорії,

Новогуївинський ДНЗ «Дзвіночок»

ОРГАНІЗАЦІЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Гра – це основний вид діяльності дітей в дошкільному віці [2, с. 326].

Вирішальне значення для цілісного розвитку дитини має гра. Під час ігор розвивається мовлення й мислення дитини, збагачується емоційна сфера, сприймання навколишнього [3, с. 142].

У концепції дошкільного виховання України зазначено, що саме гра – найлегший шлях для усвідомленого оволодіння надбаннями культури, знаннями та досвідом людини взаємин тощо [4].

Великий внесок у розробку практики й теорії гри зробили Р. Жуковська, О. Захаров, О. Усова. Саме у їхніх роботах розглядається цінність ігор у формуванні взаємин між дітьми та у вихованні дітей загалом. На думку цих психологів, розвивальне значення гри залежить від того, що в самій глибині генезису, у самих її джерелах є емоційні підстави. Як відомо, емоції змушують енергійно працювати мислення, увагу, увагу та інші психічні функції, мобілізуючи психічні сили організму, захоплюючи особистість дитини. О. Усова довела, що ігри дошкільників змінюються з віком, значно змінюються й види ігор, їхній вибір стає ширшим, а також урізноманітнюються й ігрові ролі дошкільників.

Великий внесок у дослідження дитячих ігор зробили відомі психологи та педагоги Д. Ельконін, К. Ушинський, І. Сеченов, І. Павлов, А. Макаренко та інші.

Але попри те, що гра є супутником людини впродовж усього життя, реалізація її ролі та функції в житті людини насамперед припадає на дошкільний вік.

Незважаючи на значну кількість наукових доробок, у сучасній педагогічній літературі бракує обґрунтування науково-практичних рекомендацій щодо застосування іграшки в дошкільному закладі з метою забезпечення всебічного розвитку дитини. Метою статті є розробка рекомендацій щодо вибору іграшки з метою забезпечення всебічного розвитку дитини в процесі ігрової діяльності, організованої педагогом.

Важливий компонент успішного перебігу та розвитку ігор – це іграшка. Іграшка для дитини – це реальний предмет, з яким вона вступає в справжню взаємодію. Насамперед у роботі з дітьми педагог повинен забезпечити групу достатньою кількістю іграшок на кожну дитину, адже іграшка допомагає залучити дитину до гри [1, с. 26].

Виховна цінність іграшки полягає в тому, що вона сприяє творчій діяльності та формуванню самостійності дітей. Іграшки різних народів і поколінь здавна використовують з метою естетичного, розумового, виховного, морального і фізичного виховання. Іграшка допомагає засвоїти через ігрові ситуації правила і норми поведінки та взаємодії людей. Гарно художньо оформлена іграшка збуджує у дитини естетичні почуття, формує естетичний смак, а різні за формою і змістом іграшки позитивно діють на психічний стан дитини, активізують життєвий тонус, світосприймання, що впливає на фізичний стан і сприяє здоровому способу життя.

Завдяки іграшці стають реальними ігрові дії дошкільників. Дитина повинна розуміти іграшку, відчувати на дотик, хотіти з нею творчо діяти. Щоб іграшка, як і гра, була увесь час супутником дитини, дорослі (педагоги і батьки) повинні удосконалювати та упроваджувати її в повсякденне життя дошкільника [2, с. 314].

У дитини не пов'язані конкретні враження та переживання з певною іграшкою, як компонент гри вона може не виправдовувати очікувань. Саме цим пояснюється той факт, що в дошкільному закладі може бути багато гарних та дорогих іграшок, які лежать незадіяними, і діти не звертають увагу на них, бо не знають, як саме з ними гратися, що робити з ними.

З метою розробки рекомендацій щодо вибору іграшки для ігрової діяльності необхідно проаналізувати типологію іграшок, класифікацію ігрової діяльності, визначити зв'язок між типами іграшок та ігрової діяльності, узагальнити практичний досвід педагогів з використання іграшки у ДНЗ та унаочнити результати такого аналізу.

В сучасній педагогічній літературі існує кілька класифікацій іграшок за різними критеріями – змістом, оформленням, матеріалами, з яких вони виготовлені. У нашому дослідженні ми поділяємо іграшки на такі три типи:

- готові (ляльки, машинки...), які ознайомлюють дитину з предметами навколишнього світу.
- напівготові (розрізні картинки, конструктори...), що сприяють розвитку логічному мисленню.
- іграшки-матеріал (пісок, глина, папір...) використання яких забезпечує творчу діяльність дитини.

Орієнтовний перелік ігор

	Тип гри	Готова іграшка	Напівготова іграшка	Іграшка матеріал
Розумовий розвиток	Творчі	«Сім'я»	«Добери пару», «Знайди за описом», «Кому що потрібно»	«Маленькі майстри»
	З правилами	«Чарівний мішечок»	«Склади ціле», «Геометричне лото»	«Де більше?»
Художньо – естетичний розвиток	Творчі	«Одягнемо ляльку красиво»	«Оживи фігуру», «Закінчи картину»	«Знайди друзів фарби», «Чарівна палітра», «Художник»
	З правилами	«Журавлі», «Ой на горі жито»	«Збери ракету», «Склади квітку»	«Знайди колір», «Портрет»
Фізичний розвиток	Творчі	«Веселі змагання», «Що потрібно ляльці»	«Гра з хустиною»	«Купаємо лялечку»
	З правилами	«Передавання кубиків», «Де дзвонить дзвіночок?»	«Хто швидше перенесе...»	«Охайні діти»
Трудовий розвиток	Творчі	«Машиніст», «Вихователь», «Лікар»	«Подорож»	«Праця віх людей», «Кухар»
	З правилами	«Уважним будь»	«Ігровий майданчик»	«Переклади камінчик», «Рибалки»
Моральний розвиток	Творчі	«Новосілля ляльки», «Теремок»	«Хто якою працею займається»	«Чарівний промінчик», «Рученята»
	З правилами	«Потяг», «Відгадай казкового героя», «Гра у слова»	«Коли, якщо», «Знайди пару», «Фанти»	«Скажи навпаки», «Який?»

Існує багато класифікацій ігор, як і зарубіжних, так і вітчизняних. У своїй роботі з дошкільниками автор статті користується такою класифікацією ігор:

- творчі ігри – це ігри з ініціативи дітей. До цих ігор належать сюжетно – рольові (сімейні, соціальні, побутові), на теми літературних творів (інсценування, драматизації), будівель – конструктивні, режисерські.

- ігри з правилами – це ігри з ініціативи дорослого. Групу цих ігор утворюють: рухливі та дидактичні [2, с. 312].

Педагогічне керівництво іграми дітей передбачає необхідність урахувати основні вікові та індивідуальні особливості їхнього розвитку, а також розвитку їхньої ігрової діяльності у всіх вікових періодах, а також необхідно завжди враховувати інтереси дитини.

У своїй роботі з дошкільниками на заняттях та повсякденні автор враховує їхній фізичний та розумовий розвиток, а також періодично ускладнює їх навантаженням. У таблиці нижче запропоновано орієнтовний перелік ігор залежно від типу іграшки та типу ігрової діяльності, на базі якої педагог може обрати іграшку з метою забезпечення всебічного розвитку дитини в процесі ігрової діяльності.

Гра – це спосіб активної комунікації. Гра повинна бути не тільки розвагою або забавою, але і підштовхувати дитину до знайомства із зовнішнім світом, усім розмаїттям предметів і явищ, навчити дитину думати, логічно міркувати, винаходити та творити. Ігри стимулюють ранній дитячий розвиток, сприяють поліпшенню дрібної моторики, координації рухів, тренують мислення, логіку, пам'ять, уяву, творчі здібності, допомагають вивчити кольори і поповнюють словниковий запас, поліпшують увагу, спостережливість, активність дитини.

Тому для педагога надзвичайно важливо ретельно обирати тип іграшки та ігрової діяльності, уникати одноманітності у виборі та застосування типових, «улюблених» типів гри, використовувати широкий діапазон ігор з метою реалізації естетичного, розумового, виховного, морального і фізичного виховання, знати та розуміти, який тип гри та іграшки необхідно використовувати для виконання конкретної педагогічної мети. У статті пропонується відповідна розширена класифікація ігор залежно від мети та типу ігрової діяльності, яка сприяє правильному вибору гри та іграшки з метою забезпечення гармонійного та всебічного розвитку дошкільників.

Список використаних джерел:

1. Бутова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. – Тернопіль: Мандрівець, 256 с.
2. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: «Академвидавництво», 2006. – 456 с.

3. Сазонова А. В. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.

4. Концепція дошкільного виховання в Україні – К.: Освіта, 1997. – 16 с., ст. 12.

Найда Р.Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет*

ДО ПРОБЛЕМИ САМОСТАВЛЕННЯ ЯК БАЗОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

У Державному стандарті дошкільної освіти України визначено базові якості особистості, які повинні бути сформовані у дитини на кінець дошкільного періоду. Однією із якостей є самоствавлення як один із компонентів самосвідомості особистості, що тісно пов'язана з поняттям «Я-концепція». Для реалізації цієї базової характеристики розроблено методику і послідовність дій, дотримання яких має забезпечити сформованість якості. В основу розробки системи ефективного формування у дітей дошкільного віку ціннісного самоствавлення покладено ідею цілісного підходу в організації їхньої життєдіяльності в дошкільному навчальному закладі, оновлення змісту, форм та методів навчально-виховної діяльності, створенню розвивального середовища.

Реалізація методики спрямовується на збагачення уявлень дошкільників про власні чесноти і вади; виховання в них самоповаги, здатності довіряти власним можливостям; формування уміння поводитися самостійно, діяти конструктивно, відстоювати власну гідність у своїх діях та вчинках, обґрунтовувати власну думку, орієнтуватися на базові моральні цінності.

Важливим напрямом педагогічної роботи є забезпечення доступного дошкільникам балансу Я-фізичного, Я-духовного та Я-соціального, оптимізація моделі взаємодії у системах «дорослий – дитина» та «дитина – дитина»; створення для цього відповідного теоретико-методологічного та програмно-методичного забезпечення.

Зміст самоствавлення передбачає прийняття себе, позитивне ставлення до себе, що забезпечує гармонійне існування та високий рівень самоіндетифікації особистості. У 70-тих роках минулого століття видатний вітчизняний психолог О.В. Запорожець висунув теорію